

A.S. PUŞKIN DAMA DE PICĂ ȘI ALTE POVESTIRI

Traducere din limba rusă
de Eusebiu Camilar

Aleksandr Sergheevici Puşkin s-a născut în 1799 la Moscova, într-o familie de nobili ruși. Din 1811, studiază la liceul din Țarskoe Selo, iar în 1817 se stabilește la Petersburg și devine membru activ al cercului literar „Lampa verde“, publicând prima poezie la vîrstă de cincisprezece ani. În 1820 scrie primul său poem, *Ruslan și Ludmila*, precum și poezii cu tematică revoluționară. Pentru a evita deportarea în Siberia, se mută la Chișinău, unde va locui până în 1823. În această perioadă va scrie două poeme, *Fântâna din Bahcisarai* și *Prizonierul din Caucaz*. În 1823 se mută la Odesa, unde intră din nou în conflict cu guvernul, care-l trimite în exil în nordul Rusiei, unde va sta din 1824 până în 1826. 1823 este și anul în care începe să lucreze la marele său roman în versuri, *Evgheni Oneghin*, care va fi publicat abia în 1832. În 1825 apare drama *Boris Godunov*, iar câțiva ani mai târziu îi vor fi publicate povestirile *Dama de pică* și *Kirdjali*, dar și romanul *Fata căpitanului*. În 1831 se căsătorește cu Natalia Goncearova, iar în 1837 are loc celebrul duel cu baronul D'Anthes, presupusul amant al soției sale, în care poetul este rănit mortal.

află, pușă în ramă, o scrisoare-autograf a Ecaterinei a II-a. În scrisoarea aceasta, adresată tatălui lui Piotr Andreevici, împărăteasa recunoaște nevinovăția acestuia și laudă mintea și inima fetei căpitanului Mironov.

Manuscrisul lui Piotr Andreevici Griniov ne-a fost dat de către un nepot de-al său, care aflat că lucram la o operă despre timpurile descrise de bunicul lui.

Și am hotărât, cu încuviințarea ruedelor, să-l publicăm, căutând să punem la fiecare capitol câte un motto potrivit și îngăduindu-ne totodată să schimbăm unele nume proprii.

EDITORUL

CUPRINS

Arapul lui Petru cel Mare	5
Povestirile răposatului Ivan Petrovici Belkin.....	53
Cuvântul editorului.....	55
Împușcătura	60
Viscolul.....	77
Dricarul	94
Căpitanul de poștă.....	104
Domnișoara țărăncuță.....	120
Dubrovski	147
Dama de pică.....	249
Kirdjali	287
Fata căpitanului.....	299

CAPITOLUL I

Sunt la Paris; Acum trăiesc cu adevărat.

Dmitriev, *Jurnalul unui călător*

Printre tinerii trimiși de Petru cel Mare în țări străine, spre a dobândi cunoștințele trebuitoare unui stat reorganizat, se afla și finul său, arapul Ibrahim. Aceste urmase cursurile unei școli militare din Paris, ieșise de acolo cu gradul de căpitan de artillerie, dăduse doavadă de o vitejie deosebită în războiul din Spania¹ și se întorsese la Paris greu rănit. Cu toate multele lui treburi, împăratul nu uita să ceară vești despre favoritul său și primea totdeauna răspunsuri îmbucurătoare despre purtarea și vrednicia lui. Era foarte mulțumit de el și-l chemase în nenumărate rânduri în Rusia, însă Ibrahim nu se grăbea. Refuza, arătând felurite pricini: ba rana, ba dorința de a-și desăvârși cunoștințele, ba lipsa banilor, iar Petru îi răspundea îngăduitor la

¹ E vorba de războiul anglo-franco-spaniol din anii 1719–1720.

rugămintă, îi cerea să se îngrijească de sănătate, îi mulțumea pentru sărguința la învățătură și, cu toate că era atât de cumpătat în cheltuieli, pentru Ibrahim nu-și crăța banii, trimițându-i, odată cu galbenii, povețe și sfaturi părintești.

După cum stau mărturie toate însemnările istorice, viața ușuratică, libertinajul și luxul nebun al francezilor din vremea aceea n-aveau seamăn. Ultimii ani ai domniei lui Ludovic al XIV-lea, de pomina pentru evlavia austera, pentru buna-cuvîntă și solemnitatea curții lui, nu lăsaseră nici un fel de urme.

Din nefericire, ducele de Orléans, plin de calități strălucite și de tot soiul de păcate, nu era deloc fățărnic. Orgiile de la Palais Royal nu erau o taină pentru parizieni; și pilda lor era molipsitoare. În vremea aceea se ivi Law¹: lăcomia de bani se însoțea cu setea de plăceri și distrações; moșiiile se iroseau, bunele moravuri pierdeau, francezii râdeau și speculau. Statul se descompunea în sunetele refrenelor vesele ale vodevilurilor satirice.

Cu toate acestea, societatea de atunci prezenta un tablou din cele mai interesante. Rafinamentul și pofta de distrações apropiară toate straturile societății. Bogăția, amabilitatea, celebritatea, talentul și chiar ciudătenia, într-un cuvânt, tot ce hrănea curiozitatea sau făgăduia o placere se bucurau de aceeași trecere.

¹ John Law (1671–1729), finanțier de origine engleză stabilit în Franța, fondator al Băncii Generale; a înlocuit moneda de metal cu moneda-hârtie. După ce Compania Indiilor înființată de el a dat faliment, deși inițial s-a bucurat de un mare succes, a fost nevoit să fugă din Franța.

Literatura, știința și filosofia, părăsind cabinetul tihnit, coborau în mijlocul înaltei societăți spre a servi modei și spre a-i da tonul. Femeile domneau, dar nu mai cereau să fie adorate. Respectul adânc pentru ele era înlocuit cu o politețe pur formală. Aventurile ducelei de Richelieu, acest Alcibiade al noii Atene, au intrat în istorie și ne înlesnesc înțelegerea moravurilor din acele vremuri.

*Temps fortunés marqué par la licence,
Où la folie, agitant son grelot,
D'un pied léger parcourt toute la France,
Où nul mortel ne daigne être dévot,
Où l'on fait tout, excepté pénitence.¹*

Ivirea lui Ibrahim la Paris, înfățișarea și cultura lui, inteligența lui înnăscută stârniră atenția tuturor. Femeile din lumea bună voiau toate să-l ospăteze pe „le nègre du czar”² și să-l disputau. Ibrahim lua parte la recepțiile însoflete de tinerețea lui Arouet și de bătrânețea lui Chaulieu³, de conversația lui Montesquieu și a lui Fontenelle; se ducea la toate balurile, la toate sărbătoririle și premierele. Se lăsa purtat de valul vietii

¹ Vremuri norocoase, pline de frivolitate,/Când nebunia sunându-și zurgălăii,/Parcurge cu pași ușori întreaga Franță,/Când nici un muritor nu se învredniceste să fie cucernic,/Când se face orice, în afară de pocăintă (în limba franceză în original); din poemul lui Voltaire, *Fecioara din Orléans*

² „Arapul țarului” (în limba franceză în original)

³ Poet francez (1639–1720)

din jur, cu întreaga înflăcărare a anilor și a rasei lui. Dar gândul de a schimba distracțiile strălucitoare cu simplitatea austera a curții de la Petersburg nu era singurul care îl îngrozea; alte legături, mai puternice, îl țineau strâns legat de Paris: Tânărul african iubea.

Contesa D., deși trecută de prima tinerețe, mai era socotită femeie foarte frumoasă. Fusese măritată la șaptesprezece ani, abia ieșită dintr-un pension de maici, cu un om pe care nu avusese timpul să-l îndrăgească și care, mai târziu, nu căutase nici el să se facă iubit de ea. Se spunea despre dânsa că avea amanți, dar, datorită moravurilor îngăduităre, se bucura totuși de renume bun, căci nu i se putea pune în cârcă vreo aventură ridicolă sau scandaloașă. Casa ei era una dintre cele mai la modă; acolo puteai întâlni toată înalta societate a Parisului. Ibrahim îi fu prezentat de Tânărul Merville, socotit ultimul ei amant, fapt pe care acesta se străduia să-l dovedească prin toate mijloacele.

Contesa îl primi pe Ibrahim cu politeță, fără să-i acorde însă o atenție deosebită, și acest lucru îl bucură. De obicei, Tânărul negru era privit ca o ciudătenie, era totdeauna încurjurat, asaltat de întrebări și laude, dar această curiozitate, deși mascată de bunăvoieță, îl jignea. Atenția atât de dulce nouă, pe care o căutăm la femei și care e aproape singular scop al străduințelor noastre, nu numai că nu-l bucura, dar îi umplea sufletul de amărăciune și de indignare. Ibrahim simțea că pentru femei el nu e decât un animal ciudat, o făptură aparte, străină, aflată întâmplător în mijlocul lor, fără nici o legătură

cu lumea lor. Mergea până acolo încât îi invidia pe oamenii nebăgați în seamă de nimeni, socotindu-le mediocritatea drept fericire.

Gândul că nu-i fusese hărăzită o dragoste împărtășită îl ferise de nemăsurată încredere în sine și de orgoliu, și toate acestea îi încununau cu un deosebit farmec felul de a se purta cu femeile. Vorba îi era simplă și demnă și îi plăcu contesei D., plăcuită de nesfărșitele glume și aluzii fine ale francezilor. Ibrahim mergea des la ea. Puțin câte puțin, contesa se obișnui cu chipul lui, ba chiar îi plăcu părul lui creț și negru (rănit la cap, Ibrahim nu purta perucă, ci bandaj), care contrasta cu multimea de peruci pudrate din salonul ei. Avea douăzeci și șapte de ani; era înalt și zvelt și nu arareori femeile frumoase se uitau la el cu un simțământ mult mai măgulitor decât simpla curiozitate. Dar Ibrahim, care apucase să-și formeze o anumită părere despre ele, fie că nici nu le băga în seamă, fie că le socotea purtarea drept pură cochetărie. Neîncrederea îi pierdea numai când întâlnea privirile contesei. În ochii ei ctea o bunăvoieță atât de caldă, ea se purta cu el atât de simplu și de firesc, încât n-o putea bănuî cătușii de puțin că ar cocheta cu el sau că l-ar lua peste picior.

Deși Ibrahim nici nu se gândeau încă la dragoste, simțea totuși o nevoie puternică de a o vedea pe contesa în fiecare zi. Nu pierdea niciodată prilejul de a o întâlni și, când se afla lângă ea, i se părea că asupra lui pogoară harul neașteptat al cerului. Contesa îi ghicise sentimentele încă înainte ca el să-și fi dat seama

de ele. Orice s-ar spune, dragostea fără nădejde și fără pretenții mișcă înima femeilor mai mult decât calculele cele mai abile ale seducătorilor. Când se afla lângă Ibrahim, contesa îi urmărea gesturile, îi asculta cuvintele; cum lipsea el, cădea pe gânduri și era distrată ca de obicei. Merville văzu cel dintâi această simpatie reciprocă și-l felicită pe Ibrahim. Nimic nu înlăcărează dragostea mai mult ca vorba încurajatoare a unui străin; iubirea e oarbă, nu se îndeinde în ea însăși, se agață îndată de orice sprijin. Cuvintele lui Merville parcă l-au deșteptat. Nici nu se gândise până atunci că dragostea i-ar putea fi împărtășită; speranța îi lumină sufletul deodată și el se îndrăgosti nebunește. Înspăimântată de pasiunea lui năvalnică, contesa încerca zadarnic să-i ofere prietenia și să-i dea sfaturi de cumințenie, căci simțea și ea că începe să șovăie. Semnele de atenție lipsite de prudență din partea ei devineau tot mai dese, până când, târâtă de puterea pasiunii, ea căzu în brațele înlăcăratului Ibrahim; Ibrahim era beat de fericire...

Nimic nu poate fi ascuns ochilor pătrunzători ai lumii. Noua legătură a contesei fu cunoscută în scurt timp de toți. Unele doamne erau uimite de alegere, altele o găseau firească. Unele râdeau, altele îi socoteau noua legătură drept o nechibzuință de neierat. Cuprinși de prima betie a patimii, ei parcă nu vedea ce se petrece în jurul lor. Repede însă au prins să ajungă până la ei glumele cu două înțelesuri ale bărbaților și vorbele înțepătoare ale femeilor. Până atunci, felul lui de a fi, demn și rece, îl ferise pe Ibrahim de asemenea

atacuri; îi venea greu să le suporte și nu știa cum să le răspundă. Învățată cu respectul oamenilor, contesa nu putea sta nepăsătoare când se văzu întă a bârfelilor și înțepăturilor. Ba i se plângea cu lacrimi în ochi lui Ibrahim, ba îl îvinuia amar, ba îl implora să nu-i ia apărarea, pentru a nu o compromite cu totul stârnind o zarvă inutilă.

Urmările dragostei nechibzuite îi încurcară situația și mai mult. Mângâieri, sfaturi, propunerii, toate fură zadarnice. Contesa vedea cum se apropiе nenorocirea de neînlăturat și o aștepta cu deznădejde.

Îndată ce aflară și alții despre aceasta, bârfelile se înțeiră; femeile sentimentale se îngrozeau, bărbații făceau rămășaguri dacă va naște copilul negru sau alb. Curgeau epigramele pe seama soțului ei, singurul din tot Parisul care nu știa și nu bănuia nimic.

Clipa fatală se apropia. Contesa era în culmea deznaidejdii. Ibrahim se ducea la ea în fiecare zi. Vedea cum o părăsește puterile trupești și sufletești. Nu mai incetau lacrimile și groaza. În sfârșit, contesa simți primele dureri. Se găsi mijlocul de a-l îndepărta pe conte. Se luară repede măsuri. Sosi doctorul. Cu două zile înainte, o femeie săracă fusese convinsă să-i dea contesei pruncul ei nou născut; un om de încredere fu trimis să aducă copilul. Ibrahim stătea într-o încăpere de lângă dormitorul nenorocitei contese. Asculta cu răsuflarea oprită gemetele înăbușite, șoaptele slujnicei, poruncile medicului. Contesa s-a chinuit mult. Lui Ibrahim orice geamăt îi rupea inima, orice clipă de tăcere îl cutremura de groază... Deodată auzi un

strigăt slab de copil – și nu-și mai putu stăpâni bucuria; se năpusti în camera contesei... Un prunc tuciuriu se afla pe pat, la picioarele ei. Ibrahim se apropie. Inima îi bătea năvalnic. Când își binecuvântă fiul, mâna îi tremura. Contesa îi zâmbi istovită, îi întinse mâna slabă... dar doctorul îl îndepărta, spre a o feri de emoții prea puternice. Pruncul, pus într-un coș acoperit, a fost scos din casă pe o scară dosnică. Un alt copil fu așezat în leagănul din camera lehuzei. Ibrahim plecă parcă mai liniștit. Trebuia să vină contele. Acesta se întoarsee târziu, află de nașterea fericită și se arăta foarte mulțumit. Astfel, în locul unui scandal interesant, lumea rămase dezamăgită și nevoită să se mulțumească numai cu bârfelile.

Total intră în normal. Dar Ibrahim simțea că trebuie să-și schimbe soarta, căci, mai devreme sau mai târziu, contele tot ar fi putut afla de legătura contesei. Și atunci compromiterea femeiei iubite ar fi fost de neînlăturat. Ibrahim iubea și era iubit cu patimă, dar contesa, încăpățânată și frivolă, nu era la prima ei dragoste. În inima ei simțămintecele mai gingește puteau fi înlocuite oricând cu dezgust și ură. Ibrahim începea să-și dea seama că dragostea ei se va răci curând. Nu cunoșcuse până atunci gelozia, dar o presimțea cu groază; își închipuia că suferințele despărțirii sunt mai puțin chinuitoare și se pregătea să rupă legătura nefericită, să părăsească Parisul, să plece în Rusia, unde un obscur sentiment al datoriei îl chema de multă vreme și unde se știa așteptat de Petru.

CAPITOLUL II

*... Nu mă vrăjește frumusețea,
Nici bucuria nu mă atinge,
Nu-s ușurel, de bună seamă,
Acesta-i nenorocul meu...
Doresc onoruri doar, mereu,
Și-aud cum gloria mă cheamă!*

Derjavin

Zile și luni treceau și îndrăgostitul Ibrahim nu se putea hotărî să părăsească femeia iubită. Ceas cu ceas contesa se simțea tot mai legată de el. Fiul lor creștea undeva, departe, în provincie. Vorbele lumii se potoliră și amanții începură să se bucure de mai multă liniște; își amintea în tacere de furtuna prin care trecuseră și se sileau să nu se gândească la viitor.

Într-o zi, pe când Ibrahim se afla la o primire la ducele de Orléans, acesta îi dădu o scrisoare și-i spuse să-o citească cu luare-aminte. Scrisoarea era de la Petru I. Ghicind de ce stă Ibrahim la Paris, țarul îi scria ducelui că nu vrea deloc să-și silească favoritul să se întoarcă în Rusia, că lasă acest lucru la libera lui alegere, dar că,oricum, niciodată nu va uita să-i poarte de grijă. Scrisoarea îl mișcă pe Ibrahim până în adâncul inimii. Din clipa aceea, soarta lui era hotărâtă. A doua zi îl anunță pe regent că vrea să se întoarcă neîntârziat în Rusia.

– Gândește-te bine, i-a spus ducele, Rusia nu e patria dumitale; nu cred să-ți mai vezi vreodată patria

însorită. Îndelungata dumitale sedere în Franța te-a instrăinat și de clima, și de felul de viață din Rusia, pe jumătate sălbatică. Nu te-ai născut ca supus al lui Petru. Crede-mă, folosește-te de mărinimoasa lui făgăduială și rămâi în Franța, pentru care îți-ai vărsat sângele, și fi sigur că și aici meritele și talentul îți vor fi răsplătit.

Ibrahim îi mulțumi sincer, dar rămase neclintit în hotărâre.

— Regret, spuse regentul, de altfel însă, îți dau dreptate, îi făgădui că-i va primi demisia și scrise despre toate acestea țarului.

Ibrahim își făcu repede pregătirile de drum. Seara dinaintea plecării o petrecu ca de obicei la contesa D. Ea nu bănuia nimic. Ibrahim nu avea curajul să-i spună ce hotărâse. Contesa era liniștită și binedispusă. Îl chemă lângă ea de mai multe ori și glumi pe seama îngândurării lui. După cină, ceilalți invitați plecară; în salon erau acum numai contesa, soțul și Ibrahim. Nenorocitul ar fi dat totul să rămână singur cu ea, dar contele se așezase aşa de tihnit lângă cămin, încât era slabă nădejde să mai poată fi scos de acolo. Tăceau toți trei.

— *Bonne nuit*¹, spuse într-un târziu contesa.

Inima lui Ibrahim se strânse și el simți deodată toată grozavia despărțirii. Rămase nemîșcat, fără să-i răspundă.

— *Bonne nuit, messieurs*, spuse ea încă o dată.

¹ „Noapte bună“ (în limba franceză în original)

Însă Ibrahim sta mereu împietrit. Ochii i se întunecară, simțea că îl apucă amețeala. Cu greu putu părăsi încăperea.

Cum sosi acasă, aproape ieșit din minți, scrise următoarele rânduri:

Plec, dragă Leonora, te las pentru totdeauna. Îți scriu, pentru că nu am putere să îți-o spun altfel. Fericirea mea nu mai putea dăinui, mă bucuram de ea împotriva destinului și a firii. Tu ai fi încetat să mă iubești, vraja s-ar fi risipit. Gândul acesta mă urmărea întotdeauna, chiar în clipele când îmi părea că uit totul, îmbătat la picioarele tale de dăruirea patimăș și de duioșia ta nemărginită... Lumea usuratică condamnă fără milă fapte pe care le îngăduie în teorie; și, mai devreme sau mai târziu, bat-jocura ei rece te-ar fi doborât, îți-ar fi înfrânt sufletul înflăcărat – și te-ai fi rușinat până la urmă de patimăta... Atunci ce m-aș fi făcut? Nu, mai bine să mor, mai bine să te las, înainte de clipa aceea groaznică...

Liniștea ta mi-e mai scumpă ca orice. Atâta timp cât privirile lumii erau ațintite asupra noastră, nu te puteai bucura de ea. Adu-ți aminte de toate prin căte îți-a fost dat să treci, toate jignirile aduse amorului tău propriu, toate chinurile spaimei; amintește-ți de nenorocita naștere a fiului nostru. Gândește-te: pot eu oare să te expun mai departe acestor frământări și primejdii? La ce bun atâta străduință spre a uni destinul unei ființe atât de ginggaș și de minunate de soarta nenorocită a unui negru, biată ființă care abia se bucură de numele de om?